

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 108/2021
20.09.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Марија Тасић, адвокат из ..., против тужених ББ из ..., „Дорћол инжењеринг“ д.о.о. Београд, чији је заједнички пуномоћник Вера Марковић, адвокат из ... и „Вит – Бел“ д.о.о. Ниш, чији је пуномоћник Ђорђе Калањ, адвокат из ..., ради утврђења и исплате, одлучујући о ревизији тужених ББ и „Дорћол инжењеринг“ д.о.о. Београд изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 7883/19 од 26.08.2020. године, у седници већа одржаној дана 20.09.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужених ББ и „Дорћол инжењеринг“ д.о.о. Београд изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 7883/19 од 26.08.2020. године.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви тужених ББ, „Дорћол инжењеринг“ д.о.о. Београд и тужиоца за накнаду трошкова поступка по ревизији као неосновани.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 7883/19 од 26.08.2020. године одбијена је жалба тужених ББ и „Дорћол инжењеринг“ д.о.о. Београд и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 870/16 од 21.12.2016. године којом је утврђено да је без правне важности анекс број 1 уговора о зајму Ов. бр. 2/1-2534/05 оверен 01.12.2006. године пред Првим општинским судом у Београду под бројем 1/1 Ов. бр. 20038/06 између тужиоца АА из ... као зајмопримца, туженог ББ из ... као зајмодавца и туженог „Вит-Бел“ д.о.о. из Ниша као солидарног дужника, тужени „Дорћол инжењеринг“ д.о.о. Београд обавезан да тужиоцу АА исплати износ од 55.151.605,00 динара, са законском затезном каматом почев од 06.11.2007. године до исплате, тужени ББ и „Дорћол инжењеринг“ д.о.о. из Београда обавезани да тужиоцу надокнаде парничне трошкове у износу од 959.000,00 динара, све у року од 15 дана. Одбијен је захтев тужених за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени ББ и „Дорћол инжењеринг“ д.о.о. Београд су благовремено изјавили ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези чланова 238. и 398. ставова 2. и 3. ЗПП, те члана 374. став 2. тачке 5. и 12. ЗПП и погрешне примене материјалног права.

Тужилац је благовремено поднео одговор на ревизију.

Врховни суд је утврдио да је ревизија дозвољена на основу члана 403 став 3 ЗПП („Службени гласник РС“ 72/11...10/23), па је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП и нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Битне повреде на које је ревизија указала из члана 374. став 2. тачке 5. и 12. ЗПП по члану 407. став 1. истог закона не могу бити ревизијски разлог. Другостепени суд није починио релативно битну повреду одредаба поступка на коју ревиденти указују када је у складу са чланом 360. став 3. ЗПП оценио да нема места примени Закона о стечајном поступку и да је правилно усвојен кондемпнаторни део постављеног тужбеног захтева пошто је решењем Привредног суда у Београду 11 Рео 10/2017 од 22.01.2018. године обустављен поступак стечаја над друготуженим који је покренут након закључења главне расправе у овој парници. Из истог разлога, када се ревизијом у складу са садржином исправа у списима констатује да је друготужени на основу решења Привредног суда у Београду 1Ст 2137/11 од 30.08.2011. године по унапред примљеном Плану реорганизације био у обавези да повериоцима своје обавезе измири у року од пет година, не може се прихватити становиште да је другостепени суд био у обавези да своју одлуку усклади са условима из ранијег плана реорганизације, пошто је у време закључења главне расправе дана 21.12.2016. године, рок за измирење обавезе друготуженог према повериоцима по овом плану реорганизације истекао.

Према утврђеним чињеницама тужилац, као зајмопримац и првотужени ББ, као зајмодавац, закључили су дана 05.07.2005. године уговор о зајму, чији је предмет износ од 23.000.000,00 динара, са каматом од 10% на годишњем нивоу и роком враћања 60 дана. Уговарачи су предвидели да првотужени стиче 50% удела у трећетуженом Привредном друштву „Вит-Бел“ д.о.о. Ниш, укључујући и повећање вредности тог удела спајањем будућих откупљених удела. Уговором од 08.07.2005. године првотужени је своје потраживање из наведеног уговора уступио друготуженом „Дорћол инжењеринг“ д.о.о. Београд, о чему је известио тужиоца. Даном 01.12.2006. године закључен је спорни анекс уговора о зајму, чији је учесник и трећетужено привредно друштво „Вит-Бел“ д.о.о. Ниш, као солидарни дужник. Констатује се да је обавеза враћања зајма доспела 06.09.2005. године, да није измирена и да обавеза по уговору на дан 02.10.2006. године износи 100.500.000,00 динара, од чега 23.000.000,00 динара на име главнице и 77.500.000,00 динара на име уговорене редовне камате, законске затезне камате за период доцње, споредних потраживања и по основу увећања вредности купљеног капитала насталог услед спајања удела у предузећу „Вит-Бел“ д.о.о. Ниш у јединствени удео у власништву зајмопримца, који је зајмопримац стекао откупом од трећих лица из средстава прибављених од зајмодавца по основном уговору. Солидарни дужник је на име обезбеђења засновао право првенства ради наплате у корист зајмодавца, као заложног повериоца на хартијама од вредности и својој имовини 21.000 комада обичних акција издаваоца „АИК банке“ а.д. Ниш. Залога

предвиђена овим анексом није установљена, пошто није уписана у регистар залогe. Тужилац је путем вишеструке компензације исплатио друготуженом, коме је првотужени уступио потраживања из уговора о зајму од 05.07.2005. године, закључно до 06.11.2007. године 83.889.964,00 динара. Исплаћени износ виши је за 55.151.605,00 динара од обавезе по уговору о зајму, која износи по основу главнице 23.000.000,00 динара и камате 5.738.359,56 динара.

Код овако утврђеног чињеничног стања становиште нижестепених судова је да због очигледне несразмере обавезе тужиоца по анексу уговора о зајму, имајући у виду примљено по уговору о зајму од 05.07.2005. године, спорни анекс представља ништав правни посао, те да је друготужени у обавези да тужиоцу по члану 210 ЗОО врати износ који је примио у реализацији ништавог правног посла. Становиште првостепеног суда је да је уговор о зајму симуловани уговор, да је дисимуловани уговор о преносу удела у капиталу привредног друштва, али пошто дисимуловани уговор не испуњава услове за правну ваљаност, у смислу члана 66 ЗОО ни спорни анекс не може производити правно дејство. Другостепени суд налази да су странке закључиле зеленашки уговор о зајму (члан 141. ЗОО), пошто очигледна несразмера у давању уговарањем камате искључује потребу доказивања да је тужилац искористио стање нужде зајмопримца.

Правилно су нижестепени судови одлучили када су закључили да је спорни анекс уговора ништав правни посао, те о обавези враћања примљеног у реализацији уговора у висини износа који превазилази износ главнице и дозвољене камате у смислу члана 399. став 4. ЗОО.

Поводом навода у ревизији да су нижестепени судови неправилно оценили да је спорни анекс зеленашки уговор по одредбама члана 141. Закона о облигационим односима, пошто је на основу одредби члана 66. Закона о облигационим односима за странке обавезујући дисимуловани уговор о ортаклуку, Врховни суд указује да је у складу са одредбама чланова 103. Закона о облигационим односима, у вези чланова 53. – 57. и 131. – 134. Закона о привредним друштвима („Службени гласник РС“ бр. 125/04) који је важио у време закључења спорног анекса уговора о зајму, првостепени суд правилно применио материјално право ценећи да он није пуноважан.

Наиме, према одредбама чланова 53. – 57. Закона о привредним друштвима ортакчко друштво је правна форма привредног друштва које подлеже регистрацији на основу оснивачког акта. Привредно друштво може да има и уговор ортака којим се одређује нарочито пословање друштва и управљање. У конкретном случају, спорни анекс није уговор ортака ортакчког друштва јер ортакчко друштво није основано, већ је грађанскоправни уговор закључен ради регулисања поделе добити привредног друштва регистрованог у правној форми друштва са ограниченом одговорношћу. Право на исплату добити ове правне форме привредног друштва регулисано је одредбама чланова 131. – 134. Закона о привредним друштвима. Оне предвиђају да исплатама претходе одлуке органа привредног друштва, исплате су ограничене садржином финансијских извештаја, а за случај недозвољене исплате чланови друштва имају обавезу да врате примљене износе. Чињенично утврђење не пружа основ за закључак да је тужено привредно друштво „Вит – бел“ д.о.о. Ниш доносило одлуке везане за реализацију уговора о зајму и његовог анекса.

Дакле, пошто је по одредби члана 231. став 2. ЗПП на туженима био терет доказивања чињенице да је спорни износ од 55.151.605,00 динара исплаћен по основу пуноважног правног основа, а они тој обавези нису удовољили, правилно је по одредбама чланова 51, 52, 103.,104. и 399. став 4. Закона о облигационим односима усвојен тужбени захтев за утврђење ништавости анекса уговора о зајму и враћање примљеног у реализацији уговора, преко износа обавезе по основу уговора о зајму од 05.07.2005. године. Анексу уговору недостаје допуштен основ који је неопходан за пуноважност уговора, а за случај уговарање камате више од дозвољене примењује се највећа дозвољена камата.

Врховни суд је ценио и преостале наводе ревизије везане за фактичко учешће тужиоца у пословању туженог привредног друштва „Вит – бел“ д.о.о. Ниш, али их код утврђеног чињеничног стања и напред наведеног меродавног материјалног права налази без утицаја на одлуку.

На основу одредби чланова 165. став 1. и 154. ЗПП, одбијени су захтеви ревидената и тужиоца за накнаду трошкова поступка по ревизији, пошто тужени са ревизијом нису успели, а наводи одговора на ревизију нису били потребни за доношење одлуке.

Из изнетих разлога, применом члана 414. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез,с.р.**

**За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић**